

JOSEF ŠPRINGER (1882 - 1961)

Před 130 lety se narodil učitel, veřejně činný člověk a komunální politik, ale také archivář a milovník historie a jejich památek, Josef Špringer.

Jeho otec, Josef Špringer starší (1859 - 1834), byl rovněž učitelem, známým propagátorem ručních prací a praktického vyučování žactva a zejména významným představitelem českého včelařství. Pocházel ze Dvora Králové, absolvoval učitelský ústav v Jičíně a na své první služební místo nastoupil v roce 1877 do Miletína. Zde si namluvil dceru perníkáře Erbeny Annu, a tak se na své druhé působiště do Červené Třešně stěhoval již s manželkou. A zde se jim také 5. prosince 1882 narodil syn Josef. Rodina se později rozrostla ještě o dceru Blaženu.

Josef Špringer mladší navštěvoval obecnou školu v Červené Třešně a v Lukavci, kam se rodina odstěhovala v roce 1888, když zde otec převzal místo řídícího učitele. Poté absolvoval měšťanskou školu v Hořicích a vyšší reálku v Hradci Králové, kde maturoval v roce 1901. Po doplňovací maturitě na učitelském ústavu působil až do první světové války na obecných školách v Hořicích, Chodovicích a v Dolní Dobré Vodě.

Hned v roce 1914 narukoval jako poddůstojník jičínského 11. zeměbrance pluku, s nímž absolvoval první, haličské tažení. V říjnu byl raněn do ruky a po vyléčení sloužil v plukovní kanceláři. Pluk byl tehdy posádkou v uherské Šoproni a v Uhrách zůstal Špringer až do konce války: po absolvování

důstojnické školy působil jako záložní praporčík a adjutant velitele školy jednorozhodných dobrovolníků v Ostřihomi a v závěru války v městečku Tatátovároši u hranic dnešního Slovenska.

Josef Špringer

Po propuštění z armády nastoupil nové učitelské místo v měšťanské škole chlapecké i dívčí v Hořicích. Doplnil si odborné vzdělání kurzy technických předmětů (rýsování, chemie, strojnictví) a zároveň se začal věnovat komunální politice. Již v roce 1919 byl socialistickým blokem zvolen za starostu Hořic, funkci vykonával do roku 1923 a pak znovu v letech 1927 - 1931 a 1936 - 1937 (prakticky se zde střídal s Antonínem Rudlem). Za svůj politický úspěch považoval zejména výstavbu moderních Hořic, realizaci Husova dětského domu, Invalidovny i četných obytných domů. Aktivně se účastnil většiny společenských a kulturních akcí své doby, mj. jako ředitel úspěšné Výstavy českého severovýchodu v roce 1935. Spolupracoval rovněž

s hořickým muzeem a redigoval sborník vydaný k jeho 40. výročí v roce 1927.

V roce 1937 se odstěhoval do Miletína, kde nastoupil místo ředitele obecné a měšťanské školy. V Miletíně rovněž působil ve veřejných institucích a spolcích, mj. jako starosta zdejšího Sokola. I to však přispělo k tomu, že byl po německé okupaci v roce 1939 zbaven funkce ředitele školy a předčasně penzionován. Jako veřejně činná osobnost a národní socialista byl po celou válku veden okupační správou v patrnosti a dvakrát zatčen gestapem. Při svém prvním zatčení v době heydrichiády 6. června 1942 se ocitl i v ohrožení života: byl totiž zatčen společně s bývalým poslancem Josefem Stejskalem, který byl 9. června popraven. Špringer byl 11. června 1942 propuštěn. Podruhé byl zatčen 21. září 1943 společně s dalšími dvanácti miletínskými občany kvůli triviálnímu udání ze „septané propagandy“. Téměř celá tato skupina byla propuštěna během příštích dvou měsíců, Josef Špringer 26. října 1943.

Za květnové revoluce 1945 se stal jako místní autorita a záložní československý důstojník vojenským velitelem Miletína a na dva týdny předsedou Národního revolučního výboru. Účastnil se vyjednávání s německou posádkou a zejména považoval za svůj úspěch získání nedotčených zásob zdejšího zdravotního skladiště. Po revoluci se vrátil jako učitel do školy, učil však pouze do konce školního roku 1947 - 48, kdy musel definitivně odejít do výslužby. V dalších letech proto působil jako administrativní pra-

covník znárodněného Erbenova perníkářství, zároveň však zastával různé funkce při Místním národním výboru a byl velmi aktivním kulturním pracovníkem.

Již za války, kdy pracoval jako referent a pokladník městského úřadu věnoval většinu volného času své celoživotní zálibě, bádání o historii rodného kraje. Před lety se v hořickém muzeu seznámil s rozsáhlým výpiskovým dílem Josefa Ladislava Jandery, *Poznámkami k dějinám města a panství Hořic*, a v letech 1927 - 1928 sestavil jejich první přehledný obsah, který později doplňoval. Za svého ředitele ke školním kronikám a brzy dospěl k rozhodnutí sepsat všechny dostupné historické zprávy o Miletíně. V listopadu 1941 tak začala vznikat jeho *Kronika Miletína, města a okolí*, obsahující chronologicky seřazené zprávy od r. 874. Dovést ji zamýšlel až do současnosti, stihl to však jen do roku 1918. Vzniklo sedm svazků kroniky a dalších šest samostatných svazků rejstříků k nim, celkem o více než osmi a půl

tisíci stranách. K nim nutno připočítat ještě koncepty rejstříků, přípravné výpisky a poznámky. To celé dodnes představuje obdivuhodné dílo, kterému Josef Špringer věnoval plných dvacet let svého života.

Jeho historický zájem byl však mnohem širší i hlubší. Na MNV v Miletíně působil nejprve neoficiálně, od r. 1950 pak jako řádný městský a později i okresní archivář. Miletín mu dodnes vděčí za záchranu a uspořádání písemností městského archivu. Badatelsky se zajímal o řadu aspektů regionální historie, například též o dějiny dělnického hnutí na Hořicku. Především však jej přitahovaly život a doba slavného miletínského rodáka (a vzdáleného Špringerova příbuzného) Karla Jaromíra Erbeny. Napsal a publikoval několik článků (zejména pro Hořický obzor a vlastivědnou čítanku Pod Zvičinou), v roce 1946 sestavil sborník I. Erbenova Miletína *Mateřidouška*, připomínající odhalení Erbenova pomníku v Miletíně v letech 1901 a 1945. Pokračování sborníku věnované Miletínu v době Erbenova

dětství však zůstalo jen v rukopise, stejně jako plánovaná miletínská monografie *Z dějin městečka Miletína* a mnoho drobnějších textů. Nepublikované práce tak v jeho pozůstalosti bohužel převládají.

Badatelské činnosti se plně věnoval až do samotného konce svého života. Jeho práce se uzavírala: uspořádaný miletínský archiv předal okresnímu archivu, „útočiště“ v miletínském zámku musel opustit v souvislosti s předáním budovy Ministerstvu zahraničního obchodu, které zde následně vybudovalo internát. Nedlouho před svou smrtí si ještě postěžoval, že se musí se svými poznámkami a zbytky archiválií uchýlit „do výměnku“ v jedné místnosti v přízemí zámku. Tam také pokračoval v sepisování sedmého dílu své *Kroniky Miletína*, postihující válečná léta 1914 - 1918. Dokončit jej již nestihl, zemřel náhle 12. září 1961. Jeho popel je uložen v rodinném hrobě Erbenů na miletínském hřbitově.

Jan Hlavatý